

Національний
банк України

Результати опитування керівників підприємств **Харківської області** щодо їх ділових очікувань*

I квартал 2023 року

*Надані результати є відображенням лише думки респондентів – керівників підприємств Харківської області в I кварталі 2023 року і не є прогнозами та оцінками Національного банку України.

Результати опитування підприємств Харківської області у I кварталі 2023 року свідчать, що на тлі тривалих бойових дій та обстрілів цивільної інфраструктури респонденти очікують **скорочення обсягів виробництва товарів і послуг в Україні та негативно оцінюють перспективи розвитку своїх підприємств** у наступні 12 місяців. Інфляційні очікування послабилися. Девальваційні очікування залишаються високими.

У наступні 12 місяців керівники підприємств області очікують:

- **скорочення обсягів виробництва товарів та послуг в Україні:** баланс відповідей – «мінус» 20.5% (у IV кварталі 2022 року – «мінус» 17.9%) (графік 1). У цілому по Україні – «мінус» 16.7%. Найпесимістичніше були налаштовані респонденти підприємств торгівлі (баланс відповідей – «мінус» 50.0%), водночас респонденти підприємств сільського господарства налаштовані найбільш оптимістично (20.0%);
- **зростання цін на споживчі товари та послуги нижчими темпами:** частка респондентів, які очікують, що зростання споживчих цін перевищить 20.0%, становить 53.5% (у попередньому кварталі – 66.7%), у цілому по Україні – 53.2%. Головними чинниками інфляції респонденти називають воєнні дії, витрати на виробництво та курс гривні до іноземних валют (графік 2);
- **девальвацію національної валюти:** знецінення гривні відносно долара США очікують 75.0% респондентів (у IV кварталі 2022 року – 79.5%), у цілому по Україні – 83.2%;
- **погіршення фінансово-економічного стану своїх підприємств:** баланс відповідей – «мінус» 4.7% (у попередньому кварталі – 7.7%). У цілому по Україні – «мінус» 2.5% (таблиця);
- **збільшення загальних обсягів реалізації виробленої продукції нижчими темпами:** баланс відповідей – 2.3% (у IV кварталі 2022 року – 15.8%) (таблиця). Водночас на зовнішньому ринку респонденти очікують зменшення обсягів реалізації: баланс відповідей – «мінус» 7.7% (у IV кварталі 2022 року – 9.1%). У цілому по Україні баланси відповідей – 2.8% та 2.0% відповідно;
- **зменшення інвестиційних видатків** як на виконання будівельних робіт, так і на машини, обладнання та інвентар: баланси відповідей – «мінус» 21.4% та «мінус» 11.4% відповідно (у попередньому кварталі – «мінус» 30.6% та «мінус» 15.8% відповідно). У цілому по Україні баланси відповідей – «мінус» 17.8% та «мінус» 10.3% відповідно (таблиця);
- **скорочення кількості працівників** на своїх підприємствах **нижчими темпами:** баланс відповідей – «мінус» 15.9% (у попередньому кварталі – «мінус» 33.3%) (графік 4). У цілому по Україні – «мінус» 16.4%;
- **уповільнення зростання цін на товари/послуги, що купують і продають підприємства:** баланси відповідей – 77.3% і 40.9% відповідно (у попередньому кварталі – 92.3% і 61.5% відповідно). Найвищі оцінки щодо зростання цін реалізації продукції власного виробництва в підприємств переробної промисловості (70.0%) (графік 6). Очікується, що на подорожчання товарів/послуг власного виробництва найбільше впливатимуть ціни на сировину, матеріали, енергоносії, а також курс гривні до іноземних валют (графік 7);
- **зростання витрат на одиницю продукції та на оплату праці одного найманого працівника:** баланси відповідей – 56.8% і 30.2% (у попередньому кварталі – 60.5% і 27.0%) (графіки 4, 6).

Найбільше обмежують спроможність підприємств області нарощувати виробництво воєнні дії та їх наслідки, занадто високі ціни на енергоносії, сировину та матеріали (графік 5).

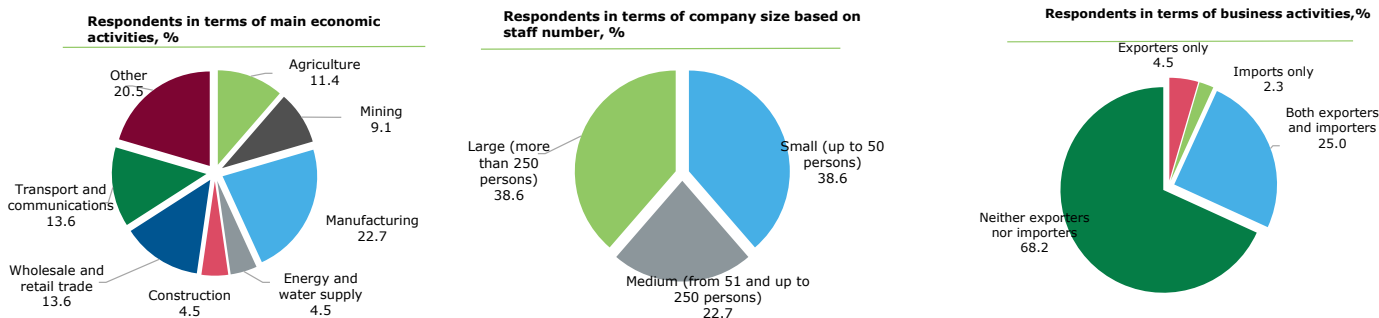
Очікування респондентів щодо **зростання потреби в позикових коштах** найближчим часом **посилилися** (графік 8). 20.5% респондентів, які планують брати банківські кредити, надають перевагу запозиченням виключно в національній валюті. Умови доступу до банківських кредитів, за оцінками респондентів, останнім часом стали жорсткішими (графік 9). Занадто високі ставки за кредитами, наявність інших джерел фінансування та надмірні вимоги до застави – головні стримуючі чинники залучення кредитних ресурсів (графік 10).

86.4% респондентів області зазначили, що **не мають проблем із проведенням операцій з коштами, розміщеними на банківських рахунках**, у цілому по Україні – 94.7%.

Оцінки респондентів щодо стану підприємств на момент опитування (графік 3):

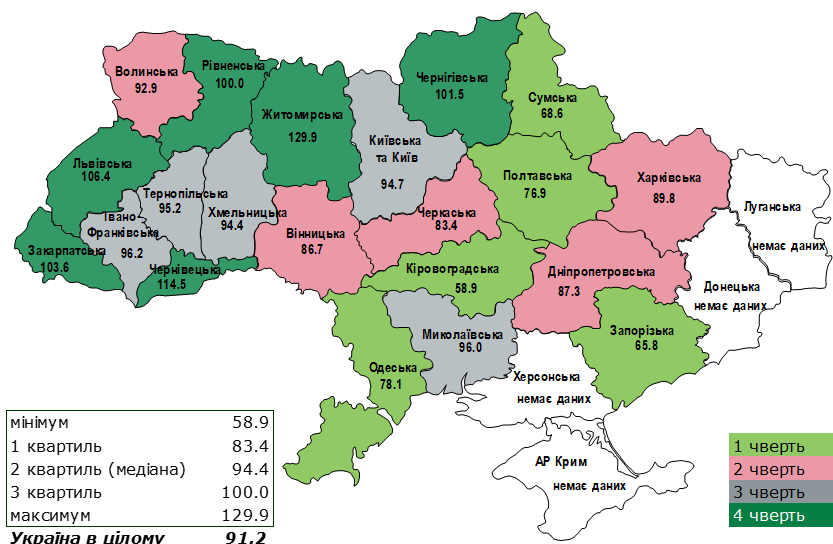
- **поточний фінансово-економічний стан** оцінюється як **поганий:** баланс відповідей – «мінус» 16.3% (у IV кварталі 2022 року – «мінус» 35.9%). У цілому по Україні – «мінус» 16.9%;
- **рівень залишків готової продукції власного виробництва вищий, ніж нормальний:** баланс відповідей – 4.3% (у попередньому кварталі – 0.0%);
- **підприємства області спроможні задовольнити неочікуване зростання попиту за рахунок власних виробничих потужностей:** баланс відповідей – 14.6% (у попередньому кварталі – 2.6%).

Паспорт вибірки^{1,2}

- період проведення – 30 січня – 28 лютого 2023 року;
- опитано всього 44 підприємства;
- репрезентативна за такими видами економічної діяльності, як сільське господарство, добувна промисловість, переробна промисловість, торгівля, транспорт і зв'язок, інші.

Індекс ділових очікувань на наступні 12 місяців за областями³, %

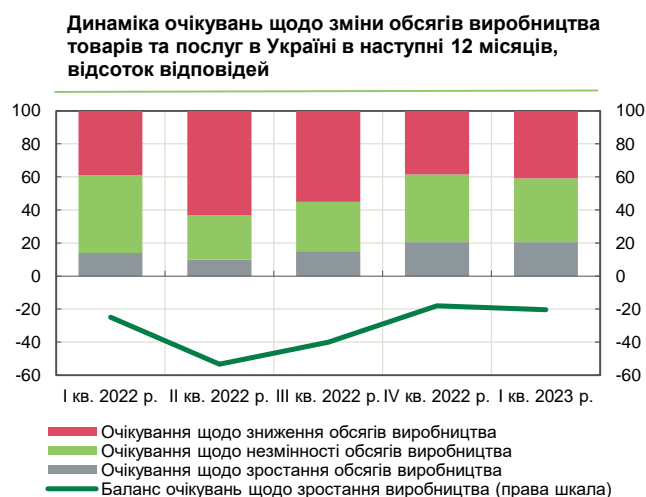
*квартіль - значення ознаки, яка ділить ранжовану сукупність значення показника (ІДО) на чотири рівновеликі частини;
 **медіана - значення ознаки, яка розміщується в середині ранжованої сукупності і поділяє її на дві рівні частини.

Таблиця. Очікування підприємств Харківської області щодо їх ділової активності (за складовими)

Очікування респондентів у наступні 12 місяців щодо:	Баланси відповідей, %				
	I кв. 2022 р.	II кв. 2022 р.	III кв. 2022 р.	IV кв. 2022 р.	I кв. 2023 р.
фінансово-економічного стану	-8.3	-33.3	-26.2	7.7	-4.7
загальних обсягів реалізації продукції власного виробництва	13.5	-50.0	-11.9	15.8	2.3
інвестиційних видатків на проведення будівельних робіт	11.4	-33.3	-15.0	-30.6	-21.4
інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар	22.9	-41.4	-9.8	-15.8	-11.4
кількості працівників	-2.7	-56.7	-38.1	-33.3	-15.9

¹ Вибірка формується пропорційно внеску регіону і виду економічної діяльності у виробництво валової доданої вартості України.
² В окремих випадках незначні розбіжності між підсумками та сумою складових можливі за рахунок округлення.
³ Індекс ділових очікувань – агрегований показник щодо очікуваного розвитку підприємств у наступні 12 місяців, розрахований за балансами відповідей респондентів стосовно змін фінансово-економічного стану підприємства та майбутньої економічної активності.

Графік 1

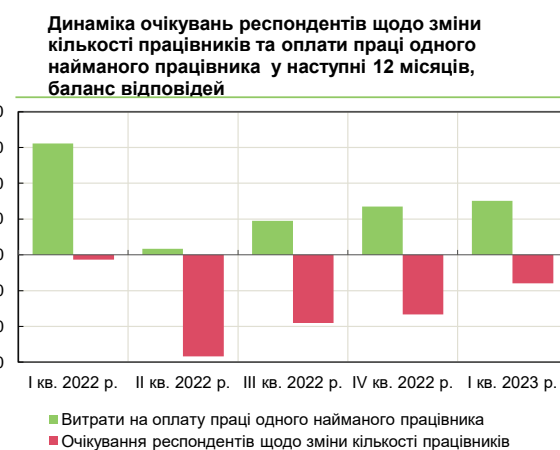
Графік 2

Графік 3

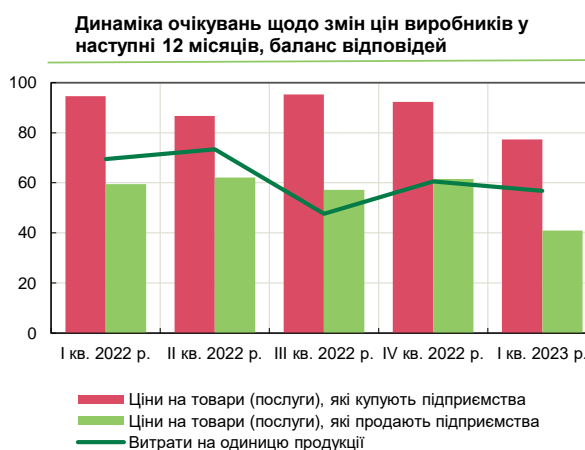
Графік 4

Графік 5

Графік 6

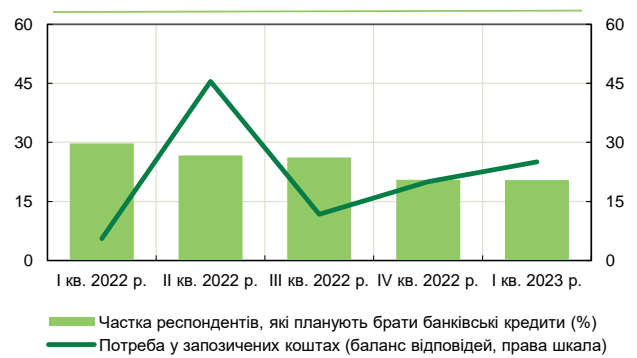
Графік 7

Оцінка респондентами факторів, які впливають на зміни рівня відпускних цін на товари та послуги, відсоток відповідей

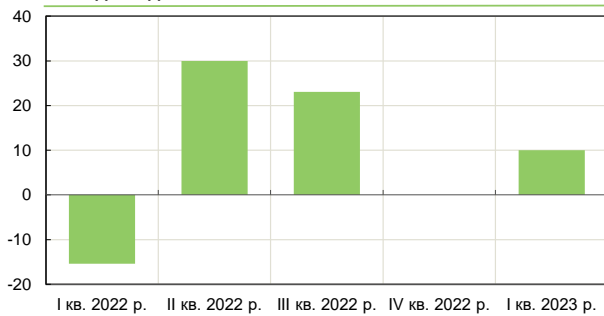
Графік 8

Очікування респондентів щодо потреби в запозичених коштах та плани щодо банківських кредитів найближчим часом, відсоток відповідей

Графік 9

Динаміка оцінок респондентів щодо змін умов отримання банківського кредиту, баланс відповідей*

*Різниця між відсотками відповідей респондентів "стали жорсткішими" та "пом'якшилися"

Графік 10

Оцінка респондентами факторів, які можуть змусити підприємство уникати/відкладати використання кредитних послуг банків, відсоток відповідей

